

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-421/14

**Banco Primus SA
versus
Jesús Gutiérrez García**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Juzgado de Primera Instancia n°2 de Santander)

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 93/13/EMÜ – Müüjate või teenuste osutajate ja tarbijate vahel sõlmitud lepingud – Ebaõiglased tingimused – Hüpoteeklaenuleping – Hüpoteegiga tagatud kinnisasja täitemenetlus – Õigustlõpetav tähtaeg – Siseriiklike kohtute ülesanne – Kohtulahendi seadusjõud

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (esimene koda) 26. jaanuari 2017. aasta otsus

- Eelotsuse küsimused – Euroopa Kohtu pädevus – Piirid – Ilmselgelt asjakohatud küsimused ja oletuslikud küsimused, mis on esitatud kontekstis, mis välistab tarviliku vastuse – Küsimused, mis ei ole põhikohtuasja esemega seotud – Euroopa Kohtu pädevuse puudumine*
(ELTL artikkel 267)
- Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Eesmärk*
(Nõukogu direktiiv 93/13)
- Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Liikmesriigi kohtu kohustus hinnata omal algatusel, kas talle läbivaatamiseks esitatud lepingus sisalduv tingimus on ebaõiglane – Ulatus*
(Nõukogu direktiiv 93/13)
- Kohtumenetlus – Kohtulahendi seadusjõud – Ulatus*
- Euroopa Liidu õigus – Põhimõtted – Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele – Ulatus – Õigus mitmeastmelisele kohtumenetlusele – Puudumine*
- Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Hüpoteegi realiseerimise menetlus – Sel ajal käimasoleva menetlus, kui siseriiklikus õiguses nähakse ette sundtäitmise vaidlustamise tähtaeg – Tähtaeg, mis hakkab kulgema alates regulatsiooni avaldamisele järgnevast päevast – Lubamatus*

(Nõukogu direktiiv 93/13, artiklid 6 ja 7)

7. *Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Hüpoteegi realiseerimise menetlus – Siseriiklikul kohtul puuduv õigus hinnata uuesti laenulepingu nende tingimuste ebaõiglust, mille kohta on juba tehtud otsus seadusjõustunud kohtulahendis – Lubatavus – Piirid*

(Nõukogu direktiiv 93/13)

8. *Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Ebaõiglane tingimus artikli 3 tähenduses – Ebaõiglase laadi hindamine siseriikliku kohtu poolt – Kriteeriumid*

(Nõukogu direktiiv 93/13, artikli 3 lõiked 1 ja 4)

9. *Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13 – Lepingutingimuse ebaõigluse tuvastamine – Ullatus – Liikmesriigi kohtu kohustus teha omal algatusel kõik sellest tuvastusest tulenevad järeldused – Ettevõtja, kes asjaomast tingimust ei kohaldanud ja tegutses siseriikliku õigusega kooskõlas – Mõju puudumine*

(Nõukogu direktiiv 93/13, artikli 3 lõiked 1 ja 7)

1. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 29, 30, 33 ja 56)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 40, 41 ja 51)

3. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 43 ja 51)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 46)

5. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 48)

6. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikleid 6 ja 7 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline siseriikliku õiguse säte nagu 14. mai 2013. aasta seaduse 1/2013 hüpoteeklaenu lepingute võlgnike kaitse tugevdamise, võla restruktureerimise ja sotsiaalüüri kohta (ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social) neljas üleminekusäte, millega on tarbijatele – kelle suhtes on algatatud hüpoteegiga tagatud nõude täitemenetlus, kuid mida ei ole enne selle sätte kehtestanud seaduse jõustumise kuupäeva lõpetatud – kehtestatud ühekuuline õigust lõpetav tähtaeg – mida hakatakse arvestama alates selle seaduse avaldamise kuupäevale järgnevast päevast –, et esitada hüpoteegiga tagatud nõude täitemenetluses vastuväide, et lepingutingimused on ebaõiglased.

(vt punkt 54 ja resolutsiooni punkt 1)

7. Direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selline siseriiklik õigusnorm, nagu tuleneb 7. jaanuari 2000. aasta seadusest 1/2000 tsiviilkohtumenetluse kohta (ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil), muudetud 14. mai 2013. aasta seadusega 1/2013 hüpoteeklaenu lepingute võlgnike kaitse tugevdamise, võla restruktureerimise ja sotsiaalüüri kohta (ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social), hiljem 28. juuni 2013. aasta kuningliku dekreetseadusega 7/2013, mis käsitleb kiireloomulisi fiskaal- ja eelarvemeetmeid ning meetmeid teadusuuringute, arengu ja innovatsiooni edendamiseks (real decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación), ja lõpuks 5. septembri 2014. aasta kuningliku dekreetseadusega 11/2014 pankrotivaldkonna erakorraliste meetmete kohta (real decreto-ley 11/2014 de medidas urgentes en materia concursal), artiklist 207 ja millega keelatakse siseriiklikul kohtul omal algatusel uuesti hinnata lepingu tingimuste ebaõiglust, kui lepingu kõikide tingimuste õiguspärasuse kohta selle direktiivi suhtes on juba tehtud seadusjõustunud kohtulahend.

Seevastu juhul, kui on olemas üks või mitu lepingutingimust, mille võimalikku ebaõiglust ei ole hinnatud vaidlusaluse lepingu varasema kohtuliku kontrolli käigus, mis on lõpetatud seadusjõustunud kohtulahendiga, tuleb direktiivi 93/13 tõlgendada nii, et siseriiklik kohus, kellele tarbija on korrahohaselt esitanud vastuväite, peab poolte taotlusel või omal algatusel hindama lepingutingimuste väidetavat ebaõiglust kohe, kui siseriiklikule kohtule on teada selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud.

(vt punktid 49, 52, 54 ja resolutsiooni punkt 2)

8. Direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1 ja artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et:

- müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimuse võimaliku ebaõigluse hindamine tähendab, et tuleb kindlaks teha, kas see kutsub esile lepinguosaliste õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. Hindamine tuleb läbi viia siseriiklikest õigusnormidest lähtudes, mida pooltevahelise kokkuleppe puudumise korral kohaldatakse; vahenditest, mis on siseriikliku õiguse kohaselt tarbija käsutuses, et teha lõpp seda tüüpi tingimuste kasutamisele; asjaomase lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laadist ning lepingu sõlmimisega kaasnevatest asjaoludest;
- kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et selline tavaintressi arvutamise valemit puudutav lepingutingimus, nagu on arutusel põhikohtuasjas, ei ole koostatud lihtsalt ja arusaadavalt direktiivi artikli 4 lõike 2 tähenduses, peab ta hindama, kas see tingimus on direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses ebaõiglane. Seda hinnates peab eelotsusetaotluse esitanud kohus nimelt võrdlema selles tingimuses ette nähtud tavaintressi määra arvutusvalemit ning sellest tuleneva määra tegelikku summat tavaliselt kasutatava arvutusvalemi ja seadusjärgse intressimääraga ning ka intressimääraga, mida turul kohaldati põhikohtuasjas arutusel oleva lepingu sõlmimise kuupäeval nende laenude puhul, mis summa ja kestuse poolest sarnanesid vaatlusaluse laenulepingu summa ja kestusega, ning
- mis puudutab tingimust laenulepingu ülesütlemise ja laenu kohese tagastamise nõudmise kohta piiratud ajavahemikul võlgniku kohustuste täitmata jätmise tõttu, siis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige hindama, kas kaupleja võimalus nõuda kogu laenu tagasimaksmist sõltub tarbija poolt mingi sellise kohustuse täitmata jätmisest, mis on oluline lepinguline kohustus; kas selline võimalus on ette nähtud juhtudel, mil täitmata jätmine on piisavalt tõsine võrreldes laenulepingu kestuse ja summaga; kas selline võimalus kaldub kõrvale lepinguliste erisätete puudumisel selles valdkonnas kohaldatavatest üldnormidest ning kas siseriiklik õigus näeb ette piisavad ja tõhusad vahendid, mis võimaldavad tarbijal, kelle suhtes sellist tingimust kohaldatakse, leevendada laenu sellise tagasinõudmise mõju.

(vt punktid 64–67 ja resolutsiooni punkt 3)

9. Direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kohtu poolt antud tõlgendus sellisele siseriikliku õiguse sättele, mis reguleerib laenulepingu ennetähtaegse ülesütlemise ja laenu kohese tagastamise nõudmise tingimusi ja milleks on seaduse 1/2000 (muudetud dekreetseadusega 7/2013) artikli 693 lõige 2, millega keelatakse siseriikliku kohtul, kes tunnistas selle lepingutingimuse ebaõiglaseks, seda tingimust tühiseks tunnistada ja seda mitte kohaldada, kuna ettevõtja seda tingimust tegelikult ei kohaldanud, vaid järgis selle siseriikliku õiguse sättega ette nähtud tingimusi.

Seega selleks, et tagada direktiivi 93/13 artikli 7 hoiatav mõju, ei saa ebaõiglase tingimuse selle direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses tuvastanud siseriikliku kohtu õigused sõltuda sellest, kas seda tingimust kohaldatakse tegelikult või mitte. Euroopa Kohus on juba asunud seisukohale, et direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et kui siseriiklik kohus tuvastab, et tarbija ja ettevõtja vahelise lepingu teatav tingimus on „ebaõiglane“ direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses, ei saa asjaolu, et seda tingimust ei ole täidetud, iseenesest takistada siseriiklikul kohtul kohaldada kõiki selle tingimuse ebaõiglusest tulenevaid tagajärgi (vt selle kohta kohtumäärus, 11.6.2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, ei avaldata, EU:C:2015:397, punktid 50 ja 54).

(vt punktid 73, 75 ja resolutsiooni punkt 4)